

מהר"ל על התורה עש"ק פ' ויקרא-זכור, תשפ"ד

1. ענין הקרבנות: שיבת העלול אל העילה, ואחדותו ית'

גבורות ה' פרק סט

כמו שדביקות העלה במי שהוא עלול ממנו ולכך נתן השם שכינתו ביניהם, וכמו כן ראוי אל העלול שיהיה פונה אל עלתו, לכך אחר שצוה השם בעשיית המשכן ולהיות שכינתו ביניהם... צוה השם יתברך בהקרבת הקרבן שיקריבו לפניו לעבוד עבודתו יתברך, ובזה יפנה העלול אל העלה.

נתיבות עולם נתיב הענוה פרק א

פי' השגחת העלה הוא בפרט על העלול, ומפני כך מה שהשי"ת גבוה ומורה זה שהוא עלה והעלה רואה את שהוא עלול בראשונה כאשר העלה מצטרף אל העלול דווקא, ולפיכך השם יתב' רואה את השפל יותר ממה שהוא רואה את הגבוה, כי הגבוה אינו עלול כל כך... כי השי"ת שהוא עלה פונה אל העלול והעלול הוא מקבל כבודו ית' להיות השי"ת עמו...

וכאשר אתה רוצה לעמוד על עיקר הקרבן אין ענין הקרבן רק דבר זה כי כאשר העלול נמצא מן העלה יתברך כן שב אל עלתו, ר"ל כי הנמצאים אין להם קיום בלא העלה והם תלויים בו וזהו השבת העלול אל העלה, ולפיכך הקרבת הקרבן אליו יתברך לפי שהוא יתברך עלת הכל ואליו ישוב הכל. ונקרא הקרבן אשה לחמי אף כי חלילה לו מאלו הדברים, רק כי האדם אם לא יאכל ושב אליו האוכל היה חסר והלחם משלימו עד שאינו חסר דבר, וכן בזה שכל הנמצאים שבים אליו ר"ל שהכל אפס זולתו כי במדריגת רוממתו הנה הוא יתברך הכל ואינו חסר דבר. ואל יעלה על הדעת שהנמצאים הם דבר זולתו שאם היו נחשבים דבר זולתו אם כן הוא יתברך ח"ו יחסר... אבל אין הדבר כך כי כל הנמצאים שבים אליו...

נתיבות עולם נתיב העבודה פרק א

כי הוא יתברך רוצה בעבודה אשר העבודה מורה כי הוא יתברך אחד והכל שלו וזה מורה על השלמתו, ולפיכך מתאווה לתפלתו של צדיקים כמו מי שמתאווה אל השלמתו. ולפיכך אמרו (אבות פ"א) כי העולם עומד על העבודה, כי אם לא היה העבודה היה האדם עומד בפני עצמו, ואין לשום דבר קיום מצד עצמו רק מצד השם יתברך ובזה ישראל עבדים עובדים אל השם יתברך בזה שייכים אל השם יתברך ולכך יש להם קיום ולא זולת זה.

כאשר מביא עליו קרבן מממון שלו והממון קנינו והוא שייך אל האדם ונחשב כאשר מביא אליו קרבן מממון שלו השבת העלול אל העלה. ומפני שבמה שהנמצאים שבים אליו, הנה הוא יתברך בלתי חסר דבר ולפיכך נקרא הקרבת הקרבן לחם אשה... משל אדם אחד נטל מים והביאם לים, וכי הוסיף זה על יסוד המים אין כאן תוספת כלל...

נתיבות עולם נתיב העבודה פרק א

האדם מוסר עצמו אל השם יתברך, ואף אם אין מוסר נפשו אליו רק ממון שלו שמקריב אליו קרבן, מכל מקום גם זה נקרא שמוסר עצמו אל השם יתברך כאשר מקריב אליו ממון שלו. ונקרא זה עבודה כי העבד קנוי לרבו והוא וממון שלו... ולכך כאשר מביא קרבן אליו מורה שהוא שלו כמו העבד... ולכך נקרא זה עבודה... ואין לך עבודה יותר מזה, כי אם יקרא עבודה כאשר משמש אליו ועושה מה שצריך אליו שמורה זה כי הוא עבד קנוי לו כל שכן כאשר מוסר עצמו... וזה מורה ג"כ על שהוא ית' אחד ואין זולתו ית'... כי הכל שלו וכאשר הכל הוא שלו אם כן אין זולתו והוא יתברך אחד...

ולפיכך כל ענין הקרבנות להורות כי השם יתברך יחיד בעולם ואפס זולתו, ולכך לא תמצא בכל הקרבנות לא אל ולא אלהיך רק שם המיוחד, כי הקרבנות כמו שהם להורות על אחדותו שכל הנמצאים במדריגת רוממותו ומעלתו נחשבים לאפס והכל שב אליו שאין דבר נמצא זולת מחסדי ה'...

גור אריה פרשת שמות (אות ט')

... ושם בן ארבע אותיות נאמר על שהוא ההויה שאין לו התלות בזולתו, וזולתו אפס. ולפיכך נקרא בשם הויה שהוא ההוה בלבד בעצמו...

מהר"ל על התורה

עש"ק פ' ויקרא-זכור, תשפ"ד

דרך חיים על אבות פרק א משנה יב

ויש לך לדעת עוד מה שהרבנות קוברת בעליה (פסחים 19): כי האדם הוא מקבל החיות והקיום מן הש"י... והנה כל אשר הוא עושה עצמו מקבל שהוא משפיל עצמו ראוי הוא לקבל החיים מן הש"י, אבל הבעל השררה שהוא המושל על האחר ואינו עושה עצמו מקבל... אינו מקבל הקיום והחיים... אשר הש"י משפיע תמיד לאדם ואין האדם מקיים רק בו ית'... ולפיכך הש"י נקרא מקור חיים... ולפיכך כל אשר הוא משפיל עצמו הוא מקבל הקיום מן הש"י אשר בו נתלה הכל, אבל הרבנות והשררה אין עושים עצמם מקבל רק עושה עצמו מושל באחר ולפיכך אין ראוי אל החיות...

ולפיכך הספר השלישי מן התורה מדבר בהקרבת הקרבן וכל הדברים אשר צריך לכהנים עובדי ה' כי ארבעה ספרים הם כנגד ארבעה דברים אשר זכרם התורה תמיד... **ספר הראשון כנגד האל הגדול שהוא יתברך ברא הכל... וספר שמות מדבר נגד הגבור כמו שהשם יתברך ברא העולם כך הוא מפסיד ברצונו הנבראים ועושה גבורות... והספר השלישי נגד והנורא שהוא יתברך אחד בעולמו לכך ממנו היראה כי הוא אחד ומי מוחה בידו אשר הוא עושה והכל אפס זולתו, ולפיכך מקריבין אליו הקרבנות שהוא הוראה שהוא יתברך אחד כמו שהתבאר, וזהו ספר ויקרא. ספר הרביעי שהשם יתברך מנהיג את הנמצאים... וזה נגד עושה משפט וגו'...**

ובפרק בני העיר (מגילה ל"א ע"ב)... ויאמר אברם אל ה' במה אדע כי אירשנה אמר אברהם לפני הקדוש ברוך הוא שמא בני ח"ו חוטאים לפניך ואתה עושה להם כאנשי דור המבול וכאנשי דור הפלגה אמר ליה לאו אי"ל במה אדע אי"ל קחה לי עגלה משולשת אמר לפניו תינח בזמן שבית המקדש קיים בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם אמר לו כבר תקנתי להם סדר קרבנות בזמן שקורין בהם מעלה אני עליהם כאלו הקריבו... אבל הפירוש שהיה ירא אברהם כי יתרחקו בניו מן השם יתברך בסבת חטאם ויהיה עושה להם כמו שעשה לדור המבול ודור הפלגה שבשביל חטאם נתרחקו מן השם יתברך ונדחו ממנו ית', אמר שבשביל הקרבנות שהם השבת העלול אל עלתו אי אפשר שיהיה נעשה להם כמו שנעשה לדור המבול ודור הפלגה שהם נתרחקו מן העלה... וכן אם אין בית המקדש קיים והם מתעסקין בהלכות קרבנות... וכך התורה של הקרבנות הוא סדר השבת העלול אל העלה...

חידושי אגדות למהר"ל סוטה דף ג עמוד א (הוצאת כשר)

פ"י, כי האדם הוא דבק בו ית', ולכך א"א שיחטא רק אם נכנס בו רוח שטות, והשטות הוא מבדיל אותו מן הש"י, כי הדיבוק הוא ע"י השכל... ולכך כאשר נכנס רוח שטות אז נבדל ממנו.

2. ענין קרבן עולה: חמירות מחשבת החטא

פרשת ויקרא (א:ד) – וְסַמֵּךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו

ונראה לו - על מה הוא מרצה לו, אם תאמר על כריתות ומיתות צית דין או מיתה בידי שמים או מלקות, הרי עונשן אמור, הא אינו מרצה אל על עשה ועל לאו שנתק לעשה:

גור אריה (אות ל"ג)

והקשה הרמב"ן, דהא קרבנות באים לכפר בשוגג, ומיתה בידי שמים ומלקות - במזיד דוקא, ואם כן יש לומר דהעולה בא על חייבי מלקות שוגגין או חייבי מיתות שוגגין, ותיירך הרמב"ן... ועוד נראה, שאם היה העולה באה על שוגג מלקות או מיתה בידי שמים, קשיא דהא עולה חמורה, שהיא כולה כליל... אלא בודאי מכפר על מזיד... ועוד נראה, כי ברור לרז"ל (כאן בתו"כ) כי העולה תכפר דוקא על המזיד, כי אשר חטא במזיד הוא חוטא כשהוא בדעתו ושכלו, שהוא כולו קודש לה', לכך תהא העולה כליל לה'. וכך מוכח במדרש רז"ל (ויק"ר ז, ג), שאמרו כי העולה באה על המחשבה, והביאו ראיה מדכתיב (יחזקאל כ, לב) "והעולה על רוחכם וגומר", וכל זה מפני שהעולה כליל לה'. ומזה הטעם סבירו להו גם כן דהעולה באה על המזיד שהוא עושה בדעתו ובמחשבתו...